
Årsmelding, 2011, Numedalslågen forvaltningslag

Styrets sammensetning og arbeid

Styret har bestått av følgende personer: Asle Granerud (leder), Gunnar Myhre Henning, Geir Jespersen, Olaf Holm og Per Gunnar Sjulstad (nestleder). Sekretær har vært Ingar Aaestad. Styret har hatt 3 møter siden det forrige årsmøtet. I tillegg har styret blitt innkalt til ett møte hos Fylkesmannen i Vestfold hvor blant annet fiskereguleringene for 2012 var tema.

Etiske regler for styret

Styret har utarbeidet etiske regler for styret i Numedalslågen forvaltningslag. Disse reglene vedtas ved alle styremedlemmers tilslutning (konsensus). Nytt styre skal ta disse reglene opp til behandling på første styremøte. Sittende styre eller nytt styre kan på hvilket som helst tidspunkt vedta endringer reglene. Reglene kommer i tillegg til bestemmelser i lagets vedtekter og vedtatt arbeidsplan.

1. Disse etiske reglene beskriver forventet opptreden i forhold til andre styremedlemmer på møter, men også omverden for øvrig i saker som er innenfor lagets ansvarsområde
2. En bærekraftig forvaltning av fiskeressursene i Lågen skal være det viktigste grunnlaget for styrets prioriteringer
3. Medlemmene i styret er valgt på vegne av alle rettighetshaverne i laget og det enkelte styremedlem skal således avveie alle medlemmers interesser så lang som mulig i sine avgjørelser
4. Styremedlemmene skal ikke opptre på en slik måte at det er mulig å trekke i tvil at beslutningen er truffet på et saklig og objektivt grunnlag. Forhold som kan bidra til at noen oppnår egen vinning skal motarbeides.
5. Avgjørelser skal så langt som mulig tas ved konsensus og ikke flertallsavgjørelser
6. "What says in the room stays in the room" (ut over møtterreferater)
7. Styremedlemmene skal i sin argumentasjon søke å være saklig, etterrettelig og ærlig samtidig som ulike meninger skal respekteres

Sekretær

For uten det vanlige arbeidet for styret med bl.a. gjennomføring av styremøter, fangstrapportering og midtsesongsevaluering, har sekretæren deltatt på ett møte i Fagrådet for laks og sjørret på Skagerrakkysten. Videre har sekretær holdt innlegg på Numedalslågen bruseierforenings seminar for oppsummering av de konsesjonspålagte, biologiske lakseundersøkelsene. Sekretær har også vært med på befarung av de to laksetrappene som vegvesenet bygger under Fv 40 samt holdt innlegg på Norske lakseelvers regionmøte for lakseelvene på Østlandet. Til sist har sekretær vært i møte med DN for, sammen med andre

elver organisert i Norske lakseelver, å formidle erfaringer med de siste års fiskereguleringer basert på grad av gytemåloppnåelse.

Fangstrapportering

Dette er det tredje året vi har hatt ansvaret for å samle inn fangstrapporteringene i Lågen. Til dette arbeidet får vi tilskudd fra Fylkesmannen.

Vi har, som i 2010, brukt det webbaserte fangstrapporteringssystemet levert av Orklaguiden som bl.a. Brufossfisket og Drammenselva har brukt i mange år. Dette systemet fungerer for så vidt rimelig greit. Dette for uten at den automatsike sorteringen av fangstene på de tre størrelsesklassene vi rapporterer på, gir en del feil. Leif Eriksen i Lågens framtid har gjort en stor jobb med å manuelt gå gjennom alle registreringene og funnet hvor feilene ligger.

Siste årsmøte vedtok at det nå skal rapporteres fortløpende, minimum en gang i uka. Det førte til en liten økning av vald som rapporterer mer eller mindre fortløpende enten på nett eller ved innsending av fangster pr post. Imidlertid måtte vi fortsatt bruke mye tid på å purre opp fangstrapporter før midtsesongevalueringen og etter sesongslutt. På noen vald skyldtes det at rettighetshaverne ikke fikk inn rapporter fra fiskerne. Manglende rapportering gjorde at vi til slutt anmodet fiskeforvalter hos Fylkesmannen om ikke å åpne fiske på to strekninger i 2012, i henhold til prosedyren som ble vedtatt på årsmøtet i fjor. Fangstrapport har innkommet fra en av disse i ettertid. Det blir spennende å se hvordan Fylkesmannen håndterer disse sakene.

Det ville redusert sekretærens arbeidsmengden betydelig hvis flere kunne rapportert fortløpende på nett. I tillegg finner mange det svært interessant å følge med på laksebørsen etter hvert som fangstene ble lagt inn. Vi vil således fortsatt oppfordre til at flere rapporterer fortløpende på nett.

Midtsesongevaluering og regulering av fisket

Vi er pålagt å gjennomføre en evaluering av oppgangen midtveis i fiskesesongen og på bakgrunn av den, vurdere om det er behov for å endre på fiskereguleringene med utgangspunkt i de handlingsalternativene vi på forhånd har avtalt med Fylkesmannen. Dette ble gjort på bakgrunn av fangstene som var rapportert pr uke 28.

Beregningene viste, etter at vi har lagt inn fangstene pr 12. juli, at gytebestandsmålet ville innfris med det fra før gjeldende reguleringsregime med 182% - 372% avhengig av om oppgangen viser seg å bli tidlig eller sein. Selv med de vedtatte utvidelsene, ville gytebestandsmålet nås selv om oppgangen skulle vise seg å være unormalt tidlig. Med en gjennomsnittlig oppgangsfordeling over sesongen viste prognosene at gytebestandsmålet vil nås med 149 % etter utvidelsen.

Styret besluttet da å iverksette handlingsalternativ 3:

”Mer enn 30% over gytebestandsmålet. - en ekstra fiskeuke for kulturhistoriske fisker (fiske t.o.m. uke 33), kvotebestemmelsene i sportsfisket oppheves.”

Fylkesmannen i Vestfold ga videre den formelle dispensasjonen fra gjeldende ”Forskrift om fiske og fredningssoner i vassdrag med anadrome laksefisk, Vestfold ” i henhold til vedtaket nevnt over.

Fangststatistikk 2011: Det var svært mye fisk i Lågen

Lakseoppgang i Numedalslågen var tre ganger bedre enn i 2010.

Fangstrapportene for Numedalslågen viser at det er fanget totalt 14,8 tonn laks i 2011. Dette er langt bedre enn to siste år, da det ble tatt rundt 8 tonn. Det mest gledelige med fjorårets sesong er imidlertid ikke den økte fangsten, men hvor mye fisk det faktisk var på elva. Beregningene viser at vi kunne ha fisket over 40 tonn laks uten at det ville ha gått ut over rekrutteringen av ungfisk (se tekstboks). Vi hadde tre ganger så mange hunnlaks tilbake i vassdraget etter endt fiske enn det som trengs for å oppnå maksimal yngelproduksjon. De to foregående år, har vi havnet rundt gytebestandsmålet.

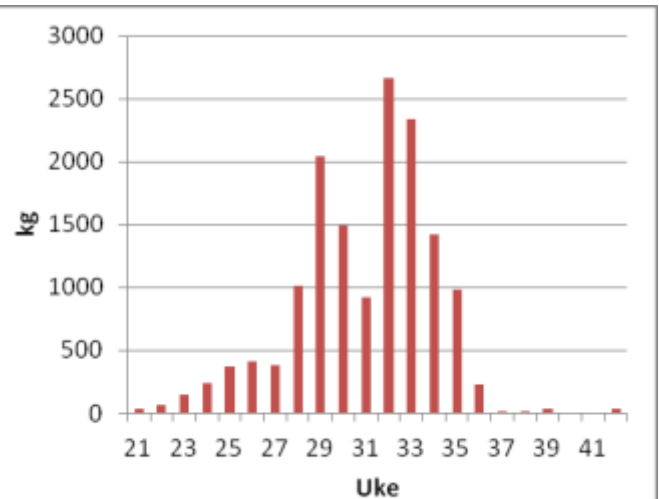
Dette viser at vi ikke gjorde noe feil når vi fikk myndighetene til å oppheve noen av fangstrestriksjonene underveis i sesongen.

Årsaken til den gode oppvandringen, er at forholdene for laksen i Sør-Norge har blitt bedre i sjøfasen. Vi ser nemlig den samme tendensen i de aller fleste elvene langs kysten helt opp til og med Møre og Romsdal, med økt tilbakevandring av laks i forholdsvis god kondisjon. Snittvekten for den fangede laksen i Lågen i 2011 var 4,6 kg. Største laks som ble fanget var på 20,2 kilo. Den ble fanget med reke på Bergene-Gjone. Det er sjelden at det blir tatt så stor laks hos oss.

Vannføringen har i stor grad påvirket fiskeforholdene i 2011. Den mest nedbørrike sommerene på hundre år gitt to flommer som vanligvis bare opptrer hvert 10. år. I tillegg har vannføring vært jamt høy hele sesongen. Dette har vanskeliggjort fisket med stang og da spesielt flue fra Holmfoss og oppover. Vi ser av fangstregistreringene over sesongen, at den første flomtoppen i uke 30 og 31, har redusert fangsten betydelig (figur 2). Også den siste fiskeuka i hovedvassdraget i slutten av august ble ødelagt av flom. Med en mer normal vannføring, ville fangsttallene ha blitt langt høyere.

Forutsetninger for beregning av gytebestandsmåloppnåelse:

- gytebestandsmål er det antall kg hunner som skal til for å oppnå maksimal produksjon av yngel i vassdraget (beregnet av NINA)
- gytebestandsmål Numedalslågen: 12 296 kg hunner
- andel hunner i små-, mellom- og storlaks-segmentet: 10%, 70%, 55%
- fangstandel i små-, mellom- og storlaks-segmentet: 35%, 25%, 20%
- forutsetningene er utarbeidet av Vitenskapelig råd for lakseforvaltning

Figur 1. Fangstfordeling av laks over sesongen 2011 i Numedalslågen.

Spesielt for fjorårets sesong, var den høye andelen mellomlaks. 68% av fangsten regnet etter antall og 73 % regnet etter vekt er mellomlaks. Mellomlaks har normalt vært to år i sjøen.

I forhold til mange andre elver, blir liten andel av laksen satt tilbake i Lågen. Ca 1 % av laksen ble gjenutsatt i 2011 mot over 5 % i 2010. Den høyere andelen i 2010 skyldes at det da ble innført utsettingspåbud av all hunnfisk underveis i sesongen.

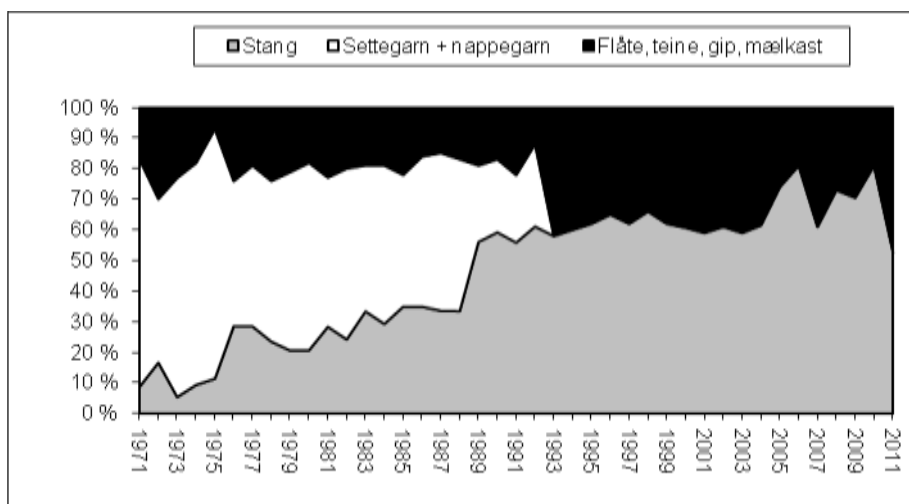
I forhold til laks, ble det som vanlig fisket lite sjørret (372 kg). Snittvekt på sjørreten var 1,05 kg. En større andel av sjørreten blir satt tilbake i elva (18 % regnet etter antall) (tabell 1).

De fleste kulturhistoriske fiskeinnretningene er i noe mindre grad negativt

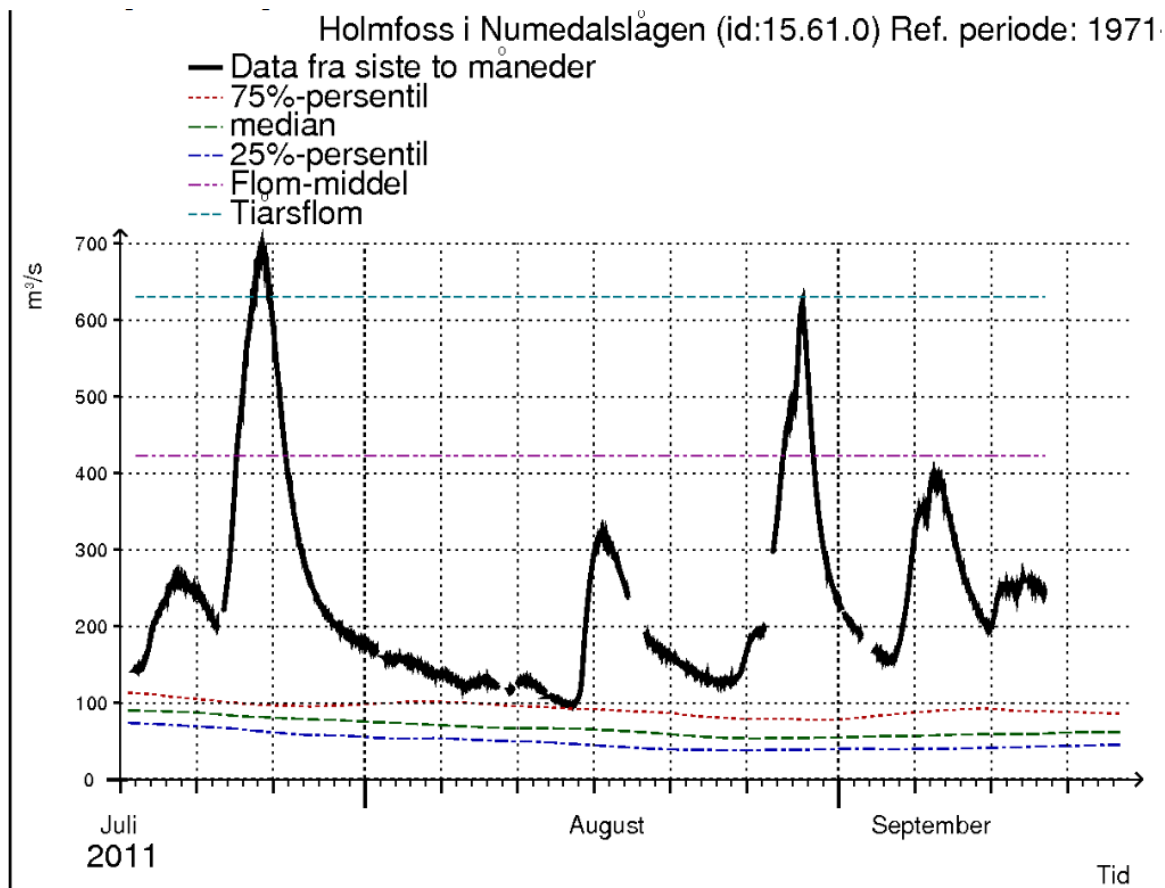
påvirket av høy vannføring enn stangfiskerne, selv om for eksempel de to teinene ikke kunne settes i fjor p.g.a. vannføringen. Det har resultert i at en høyere andel av fangsten har blitt fanget på disse innretningene i år enn det som har vært vanlig (47% - figur 3).

Tabell 1. De viktigste tallene fra årets fangststatistikk i Lågen.

	LAKS			SJØRRET
	0 - 2,9 kg	3 - 6,9 kg	≥ 7 kg	
Antall	735	2 225	303	353
Totalantall	3 263			
Gjenutsatt antall	10	21	7	63
Gjenutsatt antall totalt	38			
Gjenutsatt % av antall	1,36 %	0,94 %	2,31 %	17,85 %
Gjenutsatt % av totalantall	1,16 %			
Vekt	1 463,9	10 850,8	2 529,8	371,9
Totalvekt	14 844,5			
Snittvekt	1,99	4,88	8,35	1,05
Snittvekt totalt	4,55			
Gjenutsatt vekt	18,8	96,7	53,0	52,9
Gjenutsatt vekt totalt	168,5			
Gjenutsatt % av vekt	1,28 %	0,89 %	2,09 %	14,21 %
Gjenutsatt % av totalvekt	1,14 %			

Figur 3. Andel laks (kg) tatt på de ulike redskapstypene i Numedalslågen i perioden 1971-2011.

Figur 2. Vannføringen siste del av sesongen 2011.

Nye fiskeforskrifter for 2012

Forvaltningslaget fikk følgende føring fra fiskeforvalter hos Fylkesmannen i Vestfold:

For Numedalslågen er det faglige rådet fra Vitenskapelig råd "at beskatningen må reduseres betydelig". Dette ble det tatt høyde for ved forrige regulering og beskatningstrykket ble redusert med ca 30% sammenlignet med 2009 sesongen. Årets sesong (2011) ble en meget god sesong og gytebestandsmålet ble oppnådd med god margin. Fylkesmannen anbefaler derfor at beskatningstrykket i Numedalslågen opprettholdes på samme nivå som ved inngangen til årets sesong (2011). Fiskereglene for 2012 skal altså representere det samme fisketrykket som i 2011. FM ser ikke for seg særlige endringer i reglene fra 2011. Det faglige grunnlaget for reguleringene er NINAs gytebestandsmålberegning samt Vitenskapelig råd for lakseforvaltnings vurdering av gytemåloppnåelse og beskatningsråd.

Vi la på ettersommeren ut på hjemmesiden info om hvordan styret la opp prosessen. Styremedlemmene fikk i oppdrag å lodde stemningen blant rettighetshaverne rundt reguleringene. Vi hadde et møte med Fylkesmannen i september hvor vi samordnet inntrykkene og hvor vi fikk mer info om de sentrale retningslinjene for reguleringen.

Styret har tatt utgangspunkt i dagens regelverk og gjort en vurdering av i hvor stor grad beskatningen skal reguleres gjennom fisketid og hvor mye gjennom kvoter. Erfaringene med kvoter fra årets sesong, er at de skaper en del støy når oppgangen er god. Ulempen med kvoter er nemlig at de får størst relativ effekt når det er mye fisk og når vi egentlig ikke

hadde trengt dem. Videre har erfaringen vært at det er lettere for folk å få forståelse for reguleringstiltakene, når enten alle typer fiske er kvotebelagt, eller ingen.

Styret ser at kvoter slår svært forskjellig ut for sportsfiske og kulturhistoriske innretninger. For sportsfisket er oppretteholdelse av kvoter ønskelig fordi vi da kan opprettholde dagens fisketid. En uheldig effekt ved bruk av kvoter i sportsfisket i gode år, er imidlertid at fiskere som når kvoten tidlig i sesongen, må stoppe fiske selv om oppgangen er god. Hvis midtsesongsevalueringen fører til at kvotene så oppheves, er det kun fiskerne i Åbyfoss og Holmfoss som vil bli rammet ved at de må stoppe fisket fra kvoten er fylt til kvotebegrensingene evt. oppheves. Det er i hovedsak bare her at årskvoten nås før 12. juli. Dette var tilfelle i 2011. For å unngå denne effekten, vurderte styret å fjerne årskvoten i sportsfisket. For å kompensere for det økte beskatningstrykket det ville medføre (10 % økning), måtte imidlertid fiskesesongen for stangfisket ha blitt innkortet med 10 dager i etterkant. Dette ville da ramme enda flere fiskere. Av to onder ønsker styret derfor å videreføre ordningen med kvoter på 2 fisk pr dag og 7 i sesongen.

Tabell 2. Antall laks tatt opp for Holmfoss før 10. juni for årene 2001-2007.

2001	4
2002	3
2003	1
2004	9
2005	6
2006	2
2007	13
Gj sn	5

Styret har også vurdert kvote på kulturhistoriske redskaper. Hvis kvoten skal fastsettes slik at gytebestandsmålet skal nås i en dårlig sesong, må kvoten settes svært lavt. For 2009-sesongen måtte den ha vært på 180 kilo. En tilsvarende reduksjon i et tilsvarende dårlig år blir oppnådd med en uke kortere fisketid slik det ble innført før 2011-sesongen. Det er imidlertid en svært vanskelig pedagogisk øvelse å forklare at disse 2 reguleringstiltakene (180 kg kvote vs 1 uke kortere fisketid) gir samme effekt i forhold til å bidra til gytemåloppnåelsen. Det kom da også inn i løpet av årets sesong enkelte reaksjoner på at spesielt flåtene i utgangspunktet ikke har kvote. Styret ønsker derfor at det i forskriften innføres en kvote på 500 kilo på de installasjonene som ikke allerede har kvote i dag. Styret forutsetter at hvis midtsesongsevalueringen tilsier god oppgang, oppheves denne kvoten i løpet av sesongen. I praksis vil ingen da rekke å fylle kvoten før den evt oppheves. Statistikken viser videre at om ikke kvoten oppheves i et middels eller dårlig år, er det uansett svært få fisker som vil fylle kvoten. Styret er således åpne på at dette tiltaket ikke vil ha noen biologisk eller praktisk effekt for øvrig, men er kun pedagogisk motivert.

Av endringer for øvrig, ønsker vi at fisket oppstrøms Holmfoss starter 1. juni mot 10. juni i dag. Endringen vil kun endre beskatningstrykket marginalt og har således ingen biologisk effekt. Det blir nemlig tatt svært få fisk her i denne perioden. Gjennomsnittlig fangst opp for Holmfoss 1.-10 juni for årene 2001-2010 var 5 laks (tabell 2).

Fiskergelene er kalibrert ut fra at gytebestandsmålet skal nås i en dårlig sesong tilsvarende 2009-sesongen. Slik systemet nå er lagt opp, vil fjorårets gode sesong først evt. få innvirkning med en utvidelse av fiskereguleringen i 2013. Beskatningsrådet fra Vitenskapelig råd er basert på gjennomsnittlig gytemåloppnåelse siste 4 år.

Styret forslag til endringer

Styret ønsker å videreføre dagens regelverk, men med følgende endringer

- Kulturhistoriske innretninger som ikke har kvote i dag, får en årskvote på 500 kg
- Fisket opp for Holmfoss starter 10 dager før slik at fisketiden her blir 1. juni.-31. august.

Det er Direktoratet for naturforvaltning (DN) som vedtar fiskereglene. Forslaget Fylkesmannen sendte til DN var helt i tråd med styrets innstilling. I DN's høringsforslag var det imidlertid gjort noen endringer for Numedalslågen i forhold til hva vi og FM forslo, noe vi da også har påpekt i vår høringsuttalelse:

- 1) Bestemmelsene må være de samme for hele vassdraget. Slik det er forslått, er det ulike bestemmelser om fisketid og redskapsbestemmelser for Buskerud og Vestfolds del av vassdraget. Fylkesgrensen går i et av de største fiskekortområdene, Brufossfisket. Slik det er forelått, vil det være ulike bestemmelser om fisketid og redskapsbruk avhengig av hvilken side av fylkesgrensen fiskeren står på. Dette vil gjøre formidling av fiskeregler og gjennomføring av oppsyn svært vanskelig. **De samme bestemmelsene må gjelde i den korte delen av Lågen som ligger i Buskerud som i Vestfold.**
- 2) Kvoten på 500 kilo som er foreslått for de kulturhistoriske fiskene som ikke har kvote i dag, må innføres. En slik kvote vil riktignok ikke være av biologisk betydning, men derimot av stor pedagogisk betydning. Det er nemlig svært vanskelig å formidle hvorfor noen i utgangspunktet har kvote og andre ikke. Vi viser til punktet "Sosioøkonomiske hensyn" i retningslinjene. At alle fiskeinnretninger blir gitt kvote i forskriften, er av stor psykososial betydning.

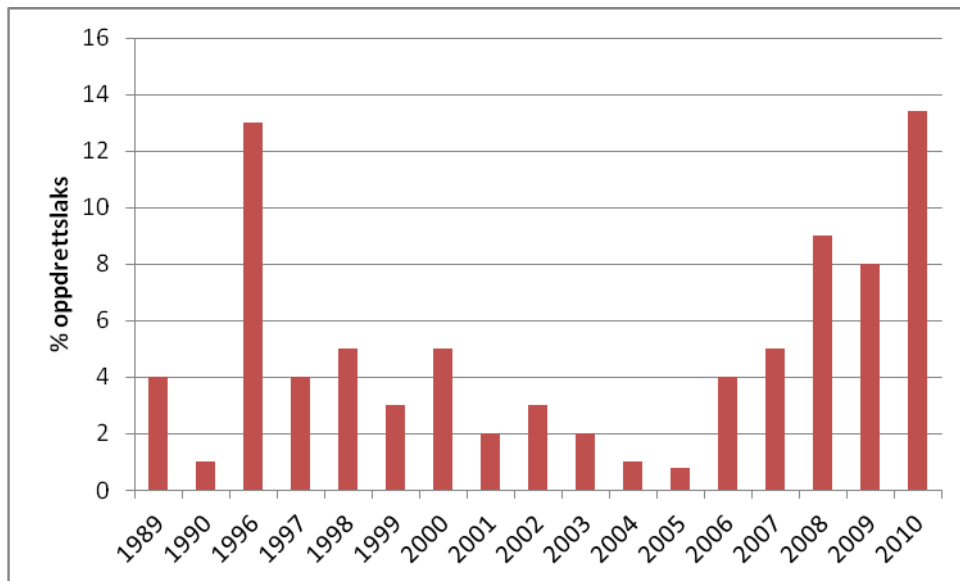
Grunnen til at DN ikke forelår kvoter på flåtene er sannsynligvis at det i retningslinjene heter at kvoter kun skal inn i forskriften hvis det kan dokumenteres at disse har biologisk effekt. Vi har jo påpekt at det er nettopp det de ikke har. Det er vel derfor de ikke ble tatt med. Kanskje vi har skutt oss selv litt i foten her ved å være ærlige, hvilket vi selvfølgelig fortsatt skal være. I retningslinjene finnes det jo en åpning for å bruke hodet (sunn fornuft) også i form av pkt. "Sosioøkonomiske hensyn", som beskrevet i høringsvaret.

På bakgrunn av de innkomne uttalsene, skal DN endelig fastsette forskriften, forhåpentligvis i god tid før årets sesong.

Skjellprøver

Vi forestod også i 2011 innsamling av skjellprøver. Til sammen 329 prøver ble samlet inn. Skjellanalysene gjøres av Norsk institutt for naturforskning. Vi har enda ikke fått resultatene fra 2011. Tidligere ble skjellprøveinnsamlingen finansert av Brugseierforeningen slik at innsamlerne kunne få kompensasjon for arbeidet. I og med at reguleringsundersøkelsene nå er avsluttet, får vi ikke mer penger derfra. Vi har prøvd å søke midler fra fiskeoppdretternes eget miljøfond til dette, men fikk i hvert fall i første omgang avslag.

Resultatene kan brukes til forskjellige analyser av bestanden. Smoltifiseringsalder kan si noe om oppvekstforhold i elva. Andelen laks som har vært 1, 2 eller 3 år i sjø samt forholdet mellom sjøalder og størrelse sier mye om oppvekstforholdene i sjø. Skjellprøvene gir oss også andel oppdrettslaks. Det er slått fast fra forskerhold at det gjennomsnittlige innslaget av rømt oppdrettslaks i gytebestanden bør ligge under 5 % om ikke villaksbestanden skal ta skade av den genetiske innblandingen. Snittet for Lågen siste 10 år er 4,8% innblanding. Andel oppdrettslaks i Lågen har vært økende siden 2005. Både i 2008 og 2009 lå andelen over 5% (figur 3). I 2010 var andel oppdrettslaks hele 13,4%. Utviklingen er således urovekkende.

Figur 3. Andel oppdrettslaks (%) i Lågen funnet ut fra skjellprøvene.

NINA har nettopp utgitt en rapport som beregner hvordan villaksbestander er blitt påvirket av rømt oppdrettslaks gjennom genetisk utvanning. Den simulerte utviklingen i Numedalslågen i perioden 1989-2009 viser en restbestand av villaks etter gyting 2009 på 82 %. Det plasserer elvas laksebestand i kategorien Hensynskrevende (75– 90 % restandel villaks).

Revisjon av vannføringsreglementet

I konsesjonsvilkårene som ble fastsatt for den nye konsesjonen for fortsatt regulering av Numedalslågen i Kongelig resolusjon av 18.05.01, står det at minstevannføringsbestemmelsene kan tas opp til ny vurdering, dersom undersøkelser vedrørende laksens overlevelse, oppvandring til –og utvandring fra –vassdraget viser behov for det etter 10 år eventuelt samtidig med revisjon pr. 12.05.2011 av konsesjonsvilkårene tilknyttet tillatelse til å foreta reguleringer og overføringer i Uvdalsvassdraget.

Onsdag 31/5 arrangerte Numedals-Laugens Brugseierforening (NLB) en åpen konferanse der alle rettighetshavere var invitert. Hensikten var å presentere resultater fra 10 år med lakseundersøkelse, som grunnlag for evt. revisjon av vannføringsreglementet. Konklusjon for de hydrologiske forholdene var at det nye vannføringsregimet generelt har gitt en noe høyere vannføring i juli og august i forhold til det gamle reglementet. Videre er magsinfylingene blitt dårligere i tørre somre fordi minstevannføringen i Lågen har fått høyere prioritet. Ellers er det ingen signifikante endringer.

De foreløpige konklusjonene fra de biologiske undersøkelsene var at det nye reglementet ikke har endret laksens ut- og oppvandring. Effekten på produksjonsforhold er trolig også liten i de fleste år, fordi miljøendringene er små i de fleste år, men kunnskapen er dårlig.

Forvaltningslaget påpekte at høyest mulig vannføring ved smoltutvandring og på ettersommeren er viktig spesielt med hensyn til sykdom på voksenfisk og yngel.

Interessene knyttet til reguleringsmagasinene i øvre del var ikke fornøyd med det nye regimet, da de mente at lakseinteressene hadde fått for mye vann om sommeren. I følge

konsesjonsbestemmelsene er imidlertid ikke dette grunnlag for å kreve revisjon, kun hensynet til laksen.

Hvis vi skulle kreve revisjon, måtte vi gjøre det i løpet av 2011.

Styrets konklusjon ble at dagens vannføringsreglement er bedre enn tømmerfløttingsreglementet m.h.t. laksens krav. Forholdene i reguleringsmagasinene er derimot blitt verre og engasjementet rundt dette der oppe er stort. Styret vedtok derfor at vi ikke krever revisjon av vannføringsreglementet selv om dette ikke er helt optimalt når det gjelder vintervannføring og vannføring ved smoltutgang og sommervannføring. Ved revisjonsåpning ville interessene i øvre del kunne øve press til sin fordel samtidig som vi ikke ville hatt støtte i resultater fra undersøkelsene. I tillegg varslet regulanten at de ved en evt. revisjon, ville kreve endringer i reglementet slik at de i større grad kunne "barbere" minstevannføringskravet når minstevannføringskravet er større enn tilsiget og det må tappes av reguleringsmagasinene. Det vil gi en lavere vannføring hos oss i tørre perioder.

Registrering av sandkryper og lakseyngel

For tredje året på rad er det registreret sandkryper i Numedalslågen for å overvåke konkurranseforholdet med laksyngelen.

Undersøkelsen er gjennomført ved hjelp av en spesialutviklet not. Fisket ble utført på samme måte som tidligere år, både med hensyn til metode, tid og sted. Dette med unntak av at den øverste stasjonen ved Svarstad ikke lot seg avfiske p.g.a. for høy vannføring. I stedet ble det fisket en kveld ekstra på de to nederste stasjonene midt i september med formål å øke datagrunnlaget.

Fangsteffektiviteten i år var svært lav sammenlignet med tidligere år. Vannføringen i Lågen har i sommer vært svært stor. Dette er sannsynligvis årsaken til den lave fangsteffektiviteten.

Det ble til sammen fanget 21 laksunger, 7 sandkryper og 7 gullbust på de tre stasjonene som ble fisket. Årsyngelen av laks var i år betydelig større enn de 2 foregående år.

Andelen sandkryper i forhold til laks er på de tre stasjonene samlet, større i år enn de to foregående år. Det lave antall fisk, gjør det imidlertid vanskelig å trekke sikre konklusjoner med hensyn til konkurranseforholdet mellom laks og sandkryper. Tilfeldigheter kan raskt gjøre store utslag når antallet fisk er så lite.

Når det gjelder størrelsen på årsyngelen er det imidlertid resultatene sikrere. Den raskere veksten observert i år, har sannsynligvis sin årsak i den store vannføringen.

Innsamling av lakseyngel for gyro-forsøk

Vi har fanget lakseyngel med el-fiskeapparat for gyroforsøk ved Naturhistorisk museum. Arbeidet har foregått over to dager. 16/11 ble det fanget ca 50 fisk for forsendelse av levende yngel til gjennomføring av smitteforsøk. Fisken ble fanget på kultivert strekning ovenfor oppgangshinder i Skjæråsbekken og Gavelstadelva for å sikre at den ikke skulle være smittet i utgangspunktet. 22/11 ble det fanget 86 lakseyngel som ble lagt på sprit. Denne skulle kontrolleres for evt smitte av gyro. Fangsten foregikk da i selve Lågen ved Brufoss.

Fangst av merket fisk

Frank Rune Hansen fanget en merket laks på 4,2 kg 30. august 2011 på Rien Øst i Numedalslågen. Det viste seg at fisken ble merket og sluppet som smolt ved Matre i Masfjorden i Hordaland nord for Bergen 20. mai 2010. Den var da 21 cm lang og veide ca. 90 gram. Dette er ekstremt raskt vekst, normalt ville en "1 årig fisk i havet" veie fra 1,5 til 3,0 kg - det vil si meget gode oppvekst vilkår i havet 2010/2011 der denne har beitet !!

Laksen hadde det også travelt opp Lågen da det ble funnet 4 "sjølus" på den! Av de fisken som ble merket og sluppet ved Matre 2010 er det bra gjennfangst og dette er den nest største. Største som foreløpig er innmeldt er 4,3 kg ifølge Havforskningsinstituttet som merker disse oppdrettslaksene for å se vandrings og vekstmønster.

Det ble også fanget en merket laks på flåtefisket på Rimstadstranda. Fisken veide 2,4 kg. Denne var merket med et PIT-merke (passive integrated transponder tag) (se bilde), altså et elektronisk merke. Det har ikke et batteri, så for å lese av merket må det aktiveres av en leser.

Den ble merket 5 mai 2010 ovenfor kraftverket ved Fosstveit i Storelva i Holt (Tvedestrand). Etter merking ble den kjørt med bil til Songevatn og deretter slept ut mot Risør i en kasse etter en båt. Smolten ble fanget i smoltskrue og transportert forbi dødlig kraftverksturbin og brakkvann med giftig aluminium p.g.a. sur nedbør.

Smolten var 12.9 cm på merketidspunktet

Kultivering

Det er forvaltningslaget som formelt står ansvarlig for kultiveringen og betaler det meste av utgiftene, utarbeider nødvendig søknader om - og står ansvarlig for stamfiske, stryking og utsetting. Medlemmer fra Lardal jeger og fisk og Lågens framtid (LF) har de senere år overtatt det meste av det praktiske arbeidet som gjennomføres på dugnad (med et beundringsverdig stort antall dugnadstimer). Dugnadsgjengen har innarbeidet gode rutiner og administrerer arbeidet stort sett på egen hånd. Det blir kjøpt 2 årskort på et av valdene i Lågen som en oppmuntring til dugnadsgjengen. I tillegg kompenserer vi utlegg og kjøring med kr 20.000. Den daglige driften av klekkeri og stamfiskehus samt stamfiske gjennomføres av Lardal jeger og fisk v/ Bjarnulf Helgeland i nært samarbeid med Lågens framtid. Lågens framtid utarbeider en egen årsrapport for sitt arbeid. Vi tar derfor ikke med alle momenter her.

Utsettingsoversikt for våren 2011

Fjorårets yngelproduksjon gikk svært bra med ekstremt lav dødelighet. Dette ga kultiveringsgruppa en kjærkommen selvtillit etter forholdsvis stor dødelighet i 2010.

Elv	Hvor	Totalt
Hagenes	Hagenes	25 200
Totalt Hagenes		25 200
Lågen	Daleelva	27 000
	Gavelstadbekken	1 500
	Haugselva	24 900
	Herlandelva	40 800
	Herlandelva, Kviberg	2 500
	Krukabekken	250
	Skjæråsbekken	7 500
Totalt Lågen		104 450
Totalsum		129 650

Yngelutsetting i Hagnesvassdraget

Utsettingen av yngel i Hagnes blir foretatt av Grunneierenes fiskeforening for Hedrum og Andebu. Yngelutsettingen i fjor ble foretatt i tre omganger. Første utsetting skjedde fra Einarsrød til demningen ved Trollsvann. Det ble satt ut ca. 9000 yngel. Strekket det ble satt på er ca 2000 meter. Andre utsetting skjedde fra Einarsrød og opp mot Åletjønn. Her ble det satt ut ca 10.000 yngel. Lengden på elva hvor det ble satt ut er ca 2600 meter. Tredje utsetting skjedde i bekken fra Langevann og ut til Nøklegårdselva i Trolldalen. Det resterende ble satt i Nøklegårdselva ved brua som går opp til Vestby. Disse to stedene ble det satt ut ca 6000 stk. Langevannsbekken hvor det ble satt ut yngel er 550 meter. Lengden i Nøklegårdselva er 770 meter.

Brynjar Gregersen oppdaget noen dager etter at det var satt ut yngel i Trollsvannselva at noen hadde stengt demningen på Trollsvann. Dette medførte en del mindre vann i elva. Brynjar var i kontakt med vedkommende og dette ble raskt ordnet på. Vi tror ikke dette fikk noen konsekvenser for yngelen.

Sjekk av utsatt fisk og yngel

Rognkassene som ble satt ut høsten 2010 i Floreelva, ble tatt opp 15. juni. Det ble registrert yngel i kassene, men også en god del død rogn.

Ved el-fiske i Floreelva 12. oktober ble det fanget lakseyngel på strekningene med rognutlegging. På grunn av dybdeforhold i rognplantingslokalitetene er det vanskelig å el-fiske for å telle individer, men at vi fant lakseunger er vi fornøyd med. Utfordringen er å se hvor høy andel som klekker og vokser opp. Vi har lagt ut rogn her siden 2009.

Samme dag ble det foretatt tetthetsberegning av utsatt lakseyngel i Gavelstadelva ved standard el-fiske. Vi fant 29 laks/100m². I 2007 var tilsvarende tall for den samme strekningen hele 162 lakseyngel/100 m². Området var da

nettopp plastert med pukk for å hindre leirskred. Denne pukken var skylt vekk i 2011, noe som ga mye mindre skjul. Dette kan forklare nedgangen. I 2007 ble det ikke funnet bekkeørret her, mens i fjor var tettheten av ørret 27 fisk/100m².

Stryking og rognplanting 2011

Kultiveringsgruppene i Numedalslågen gjennomførte første lørdag i november stryking av laksen som ble fanget under stamfisket. Ca. 100.000 rogn ble lagt ned på klekkeriet - og i tillegg ble ca. 17.000 rogn plantet rett i grusen ute i på forskjellige lokaliteter i Florelva.

Florelva renner fra Raubern og Kopa, ned i Numedalslågen via Svartangen. Denne elva har fine oppvekstområder, men er vanskelig å benytte til utsetting av yngel på grunn av sent åpnede, vinterstengte veier. Rognplanting her har et mye større potensiale enn det vi benytter, men vi ønsker å være mest mulig sikre på at metoden vi bruker fungerer med tanke på vellykket klekking og oppvekst.

Dyrlege Line Mørch

ÅRSRAPPORT FRA HELSETJENESTEN 2011.

Undertegnede har utført tilsynsarbeidet ved anlegget for Helsetjenesten for Kultiveringsanlegg i 2011.

Det har vært utført to besøk i 2011, ett i forbindelse med utsetting av yngel og ett i forbindelse med stamfiskkontroll.

Det har ikke vært spesielle hendelser gjennom vinteren som har hatt betydning for helsa hos yngelen, og dødeligheten har vært akseptabel. Ved yngelkontroll ble 30 fisk undersøkt for Gyrodactylus med negativt resultat.

Stamfiskkontrollen besto av obduksjon og prøvetaking av all stamfisken mht. furunkulose og BKD. Det ble også tatt ut prøver til biobank fra all fisken. Bortsett fra parasittinfeksjoner og et par øyeskader, ble det ikke påvist andre sjukdommer ved stamfiskkontrollen. Totalt ble det undersøkt 47 stamfisk (23 hunner og 24 hanner).

Det ble i 2011 satt ut ca 104450 yngel i Lågen og 25 200 i Hagenes.

For Helsetjenesten

Line Mørch
Tilsynsveterinær.

Status fra klekkeriet for laks i Numedalslågen 8. januar.

Vi har fram til nå hatt veldig bra utvikling på rogn i klekkeriet, øyero gn dukket opp i romjula, noe som er helt normalt. Dette skjer normal etter 180 – 220 døgngader, om 3 – 4 uker skal rognene vaskes/sjokkes, det vil si at vi skiller ut de rogn som ikke er befruktet. 1 – 2 uker etter begynner klekkingen.

Så langt er det under 0,5 % dødelighet som er unormalt lite.

Økonomi, kultivering

Utgifter

Strøm	30 249
Veterinær og stamfiskeprøver	46 511
Lågens framtid- utlegg og kjøring	23 040
Leie av tomt, stamfiskehus	2 000
Reperasjon klekkeri	1 044
Kontingent KAF	300
Administrasjon	11 000
Kjøring	2 025
	116 169

Inntekter

GFAH	13 150

Det er strøm og veterinærutgiftene som står for de største utgiftspostene. Strømkostnaden er den samme som i 2010, mens veterinærutgiftene ble ca 19.000 kr høyere. Likevel er de totale utgiftene til kultiveringen lavere enn i 2010. Dette fordi det i 2010 var større kostnader til utbedring av klekkeriet og fordi utgifter til administrasjon i fjor ble 6.000 kr lavere.

Ungdommene i Hedrum Jeger og Fisk følger med på stryking av laksen de selv fanget under stamfisket. De skal være med å følge opp utvikling på klekkeriet, fra øyerogn til yngelutsetting.